

Olszewski, Eugeniusz

Symposium na temat zespołów badawczych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 469-470

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pragnie skupić ludzi zainteresowanych tworzeniem wiedzy o nauce, zainteresowanych nauką jako tworem kultury, którego rozwój stwarza wartości społecznie najbardziej cenne.

Na pierwszym posiedzeniu Konwersatorium w dniu 18 lutego 1965 r. prof. Kotarbiński wygłosił odczyt *Przegląd problemów nauk o nauce*¹. Dyskusja nad referatem wyłoniła konieczność omówienia na dalszych posiedzeniach Konwersatorium takich zagadnień, jak: rozumienie pojęcia nauki, powstawanie i rozwój określonej dyscypliny naukowej, planowanie badań naukowych, ocena pracy naukowej, korzyści gospodarcze z działalności naukowej itp.

Na drugim posiedzeniu, w dniu 18 marca 1965 r., dr Mieczysław Choynowski przedstawił zarys historyczny i problematykę, jaką było zainteresowane Konwersatorium Naukoznawcze w Krakowie w latach 1946—1950. Problematyka teoretyczna obejmowała teorię, historię i socjologię nauki, psychologię twórczości naukowej, organizację nauki, etykę i technologię nauki. Jako zadanie praktyczne stawiano sobie za cel m.in. przygotowywanie pracowników nauki, kształtowanie opinii publicznej, popularyzacje naukoznawstwa.

Rezultatem drugiego posiedzenia Konwersatorium było stwierdzenie potrzeby „unaukowienia naukoznawstwa”, tj. posługiwania się metodami naukowymi w teoretycznych i praktycznych rozważaniach dotyczących nauki, rozumianej statycznie i funkcjonalnie.

Ponieważ pierwszym stopniem na drodze do kwantyfikowania zagadnień wydawało się rozpatrzenie możliwości jednoczesnego klasyfikowania zjawisk dotyczących nauki, tematem następnego posiedzenia, w dniu 20 maja br., był referat prof. Zygmunta Dobrowolskiego *Klasyfikacja jako dyscyplina naukowa*. Referat dał możliwość ogólnego przedyskutowania problemów związanych z istniejącymi systemami klasyfikacji i międzynarodową organizacją wysiłków zmierzających do jej standaryzacji. Uznano, że problem ten domaga się dalszych dyskusji i wyłonienia specjalnego zainteresowanego nim zespołu.

W dotychczasowych pracach Konwersatorium ograniczało się do stwarzania platformy wymiany poglądów i ześrodkowania osób zainteresowanych naukoznawstwem jako kształtującą się w XX w. nową dyscypliną naukową, niezbędną dla stworzenia warunków wspomagania rozwoju nauki przez wszystkich tym rozwojem zainteresowanych. W miarę jednak osiągania wspólnych, jednoznacznych, interpretacji Konwersatorium dążyć będzie do wyłonienia sekcji specjalistycznych, pracujących systematycznie nad rozwiązywaniem zagadnień szczególnie ważnych dla rozwoju nauki.

Zdzisław Kowalewski

SYMPOZJUM NA TEMAT ZESPOŁÓW BADAWCZYCH

W dniach 21—22 maja 1965 r. odbyło się w Jabłonce symposium na temat organizowania zespołów badawczych i kierowania nimi. Gospodarzami symposium byli: Komisja Naukoznawstwa PAN i Międzyuczelniany Zakład Badań nad Szkolnictwem Wyższym przy Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego. Obradom, w których wzięło udział ok. 50 osób, przewodniczył prof. Jan Szczepański.

Podstawą dyskusji był referat doc. A. Matejki *Psychospołeczne warunki pracy twórczej w zespołach naukowych*, oparty na sondażu socjograficznym przeprowadzonym w 14 zespołach naukowych różnych specjalności. Oprócz tego uczestnicy sym-

¹ Inna wersja tego referatu była wygłoszona na symposium na temat efektywności badań naukowych w Jabłonce w maju 1964 r. (por. informację o tym symposium w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, s. 449).

pożym otrzymali 8 powielonych opracowań napisanych przez wybitnych przedstawicieli naszej nauki. Większość tych opracowań miała charakter uwag i wniosków wyciągniętych z osobistych doświadczeń autorów, uzyskanych przy kierowaniu zespołami naukowymi.

W opracowaniach tych znalazły się m.in. materiały interesujące historyków nauki.

Tak więc prof. L. Infeld w referacie *Czego się nauczyłem, ucząc?* opisuje sytuację fizyki teoretycznej w Polsce okresu międzywojennego oraz dzieje powstania i piętnastoletniego rozwoju Instytutu Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. T. Kotarbiński zaś w pracy *Spostrzeżenia w sprawie sposobów urabiania postawy i uzdolnień młodych pracowników naukowych* daje bardzo ciekawą charakterystykę sposobów kierowania młodymi adeptami nauki przez znakomitych przedstawicieli naszej humanistyki: K. Twardowskiego, S. Leśniewskiego, L. Petrażyckiego, J. Łukasiewicza, W. Witwickiego, L. Krzywickiego, A. B. Dobrowolskiego. Te „wspominki w zasadzie pozytywne, choć przeplecione uwagami negatywnymi“ (s. 10), dają obraz różnorodnych wzorców kierowania zespołami naukowymi. Nieco zaskakujące dla czytelnika mało obznajmionego z dziejami naszych nauk filozoficznych jest stwierdzenie, że K. Twardowski, który tak wielką rolę odegrał dla ich rozwoju, posiadał bardzo szczupły dorobek własny.

Przykład Twardowskiego dobrze ilustruje tezę wysuniętą w syntetycznym opracowaniu prof. K. Grzybowskiego *Kierowanie pracą badawczą naukową*¹. Prof. Grzybowski stawia bowiem tezę, że kierownik zespołu badawczego „nie musi być bynajmniej autorem wielkich systemów, wielkich własnych konstrukcyjnych dzieł naukowych“, musi natomiast „pobudzać, wskazywać kierunki badań“ (s. 12).

Całość materiałów sympozjum ma ukazać się drukiem.

Eugeniusz Olszewski

KONFERENCJA NA TEMAT ZABYTEKÓW I TRADYCJI TECHNIKI POLSKIEJ

Mimo wielu niewątpliwych osiągnięć, ogólny stan ochrony zabytków techniki w Polsce jest jeszcze nie zadowalający. W tej sytuacji Komitet Historii Nauki i Techniki PAN oraz Rada Naukowa Muzeum Techniki NOT w Warszawie podjęły inicjatywę zorganizowania konferencji, na której zostałyby omówione problemy zabezpieczania i społecznego wykorzystania zabytków techniki. Inicjatywa ta zyskała poparcie wicepremiera E. Szyra, przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki¹.

W styczniu 1964 r. powołano komitet organizacyjny konferencji i wystawy, która miała ilustrować oraz popularyzować problemy obrad. W Komitecie tym, poza inicjatorami imprezy, były reprezentowane: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Ministerstwo Przemysłu Chemicznego, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego, Ministerstwo Komunikacji, Ministerstwo Żeglugi, Komitet Drobnej Wytwórczości oraz Naczelna Organizacja Techniczna. Przewodniczącym komitetu został prof. L. Taniewski, a po jego śmierci w sierpniu 1964 r. stanowisko to objął prof. J. Pazdur.

W intencjach organizatorów konferencja miała być wyraźnym krokiem w kierunku intensyfikacji ochrony i wykorzystania zabytków techniki w Polsce. Przewidywano na niej rozpatrzenie najskuteczniejszych środków prowadzących do tego

¹ Opracowanie to jest oparte o bogatą literaturę, wśród której figuruje również recenzja z książki T. S. Kuhna *The Structure of Scientific Revolutions*, ogłoszona w nrze 4/1963 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“.

¹ Por. notatkę *W sprawie ochrony zabytków techniki w Kronice* nr 2/1964 „Kwartalnika“.